

ELS INVENTORS DELS RENOMS

Ramon Falip i Gasull

Entre el carrer Buidasachs, el carrer Estudivell, el carrer Sant Magí i la placeta hi ha un bon grapat de cases. El Barri de Sant Magí i els altres carrers i barris de la Cervera més antiga són els més rics en renoms de cases. Qui hi ha viscut de jove, més d'una vegada ha hagut de respondre la tòpica pregunta: De quina casa ets nen/a? De cal... el que sigui. Molta gent coneix tots els cals, i en altres temps tothom sabia qui era la Maria de cal Enterramorts, el Basílio de cal Manset, el Jaume de cal Boldú o el Joan de ca la Parcera. Volgut o no volgut, més o menys encertat, cada casa o, millor dit, cada família té el seu sobrenom. Abans, el primer era el nom de cadascú i el sobrenom de casa. Ara el més important és el cognom i el número del NIF. I aquest sistema per identificar les persones, en el marc limitat d'un barri, era molt precís i revelador. Tan precís que era molt difícil, potser impossible, de trobar dos renoms idèntics en un barri. Per tant, no hi havia el problema d'alguns cognoms que estan més repetits que els cromos. I era tan revelador com explícit era el renom.

Els orígens d'aquests renoms són molt diversos: per qüestions d'oficis, provinents dels noms propis o dels cognoms d'avantpassats, relatius a maneres de ser i de fer, mofaires... A cal Clavetaire han comprat una mula francesa, plantosa i de bon veure. Els de cal Fuster han arreglat els aragalls del carrer. A cal Calapuig han començat a batre els ametllers. A cal Tribo no paren. A cal Catot busquen un mosso. A ca l'Arumí tenen planter de tomatiguera. La mossa de cal Gotso és molt eixerida. Avui, a cal Sabates Grosses ferren l'animal. A cal Vega han comprat una ràdio. A cal Deucèntims fan mandongo. El de cal

Casals fa la façana de cal Rialla... i tots aquells que ens hem deixat, que ara no recordem o que es conserven frescos en la memòria.

Ara les coses han canviat. Famílies de tota la vida han marxat i n'han vingut de noves. Els renoms també han anat a parar a uns altres indrets o s'han oblidat. Uns els han promogut i altres els han amagat. A uns els hi escau bé i a d'altres no. Sigui como sigui, més aviat n'hem restat que no pas n'hem sumat. De fet, per als que ja tenen un grapat d'anys, cada 19 d'agost, el seguici dels portadors de l'aigua és un viatge pel passat de Cervera. Fer la costa de la Barbacana al pas dels animals i segons el neguit del Sant Magí vol dir recordar aquella Barbacana desemmurallada. Vol dir trepitjar la regularitat del paviment, i al mateix temps mirar a terra i veure aquell empedrat que ens havíem fet un tip de trepitjar. Aquell empedrat que fins i tot havíem llepat amb alguna morrada de marrec quan jugàvem a cuita-amagar. Veure passar els portadors vol dir veure passar aquells i aquelles de cal... Enfilars el carrer de Sant Magí, enfilars el Buidasachs, vol dir passar per davant de totes aquelles cases que tenen o que havien tingut un nom.

Amb els dies, qui sap si no haurem de posar una llosa a la façana de casa, amb el sobrenom gravat, com han fet en molts pobles i poblets de la Segarra i d'altres comarques. Qui sap si no haurem de patentar el sobrenom. La despoblació d'alguns pobles, el creixement desmesurat de barris i d'altres pobles, la major mobilitat de les famílies, el deficiència vers el propi renom, el volgut arraconament, la pèrdua natural i tantes d'altres circumstàncies faran que els que vindran hagin de buscar la propietat i els orígens dels sobrenoms en les ments despertes dels quatre avis i àvies. Aquells i aquelles que estiguin de punyetes i vulguin complir traspasant els sabers i les coses del passat.

Al Barri de Sant Magí i als altres barris hi havia molts oficis. Eren autosuficients gairebé en tot. Tothom sap qui feia de pagès, qui de cisteller, qui de ferrer i qui feia una mica de tot. I molt d'això encara ho sabem. Estaria bé de saber quins eren els que tenien més destresa en això d'atribuir sobrenoms. Segurament, tothom hi posava el seu granet en la difusió, però de ben segur que n'hi havia uns quants que eren especialistes i en sabien un pou. Eren els inventors dels renoms. Ara, això potser vol dir anar massa enrera, i aquí les fonts orals ja no hi arriben.